

גדוד הטנקים 95 - מופת ללוחמים ולרעות שריונאים

גדוד השריון 95 הוקם בשנת 1960 ופורק בשנת 1988. לאורך כל דרכו היו אלה השריונאים שבו, המפקדים והלוחמים, שלחמו בגבורה ובתושייה במלחמת ששת הימים ובמלחמת יום הכיפורים ויצרו מורשת מפוארת

נחמה בריכוכבא (בריל)*

תרגיל "ברד". התרגיל כלל את החטיבות 7 ו-10. המג"ד משה בריל ולוחמי הגדוד זכו לשבחים מיוחדים על התנועה והאש, שהופעלה בהצלחה במהלך כל התרגיל. בשנת 1964 השתתפנו בתרגיל האוגדתי "רשף" בהשתתפות חטיבה 200 וחטיבה 10. הגדוד בפקודו של תא"ל מוטקה ציפורי הצטיין וזכה בהערכה מיוחדת ממפקד החטיבה ומפקד גייסות שריון.

רס"ן (במיל') יצחק זיסמן: ייחודו של גדוד 95 שהוא הורכב לראשונה מהמפקדים והלוחמים של גדוד 82 וגדוד 52 שהצטיינו במהלך השירות. אני בגדוד משנת 1960, מהקמתו. במשך כל השנים יצרנו מצב של חברות מיוחדת. המפקדים והלוחמים היו יחד, בלי מעמדות בין קצינים וחילאים. כולנו חברים **ברעות הלוחמים**, כולנו משפחה אחת. מאז ההקמה ועד היום, סוף שנת 2011, זה 51 שנה, אנו משפחה אחת. כולנו מאה אחוז מתייצבים למילואים ומשרתים במקצועיות, באחריות, עם רוח התנדבותית, כדי להגיע להישגים הטובים ביותר. כך הגענו למלחמה זו ב-1967 - גדוד שריונאי מקצועי מוכן היטב.

תארו את קרבות הגדוד במלחמת ששת הימים במסגרת חטיבה 10, בפקודו של המח"ט תא"ל אורי בן-ארי ז"ל

אל"ם (במיל') צביקה דהב, המג"ד: את ירושלים כבשו במלחמה זו שלוש חטיבות: חטיבת הצנחנים, חטיבת ירושלים 16, חטיבת שריון הראל 10 וחיל האוויר.

חטיבת הראל 10, בפקודו של תא"ל אורי-בן ארי ז"ל, פרצה בארבעה צירים בשטח הררי קשה במיוחד. גדוד 95 השתלט על כביש

לחטיבות ממוכנות. החטיבה הראשונה שהוסבה לשריון הייתה חטיבת חי"ר 10. את גדוד 95 הקים בשנת 1960 **אלוף משה בריכוכבא (בריל) ז"ל**, כאשר בחר אישית את קציני וחילי הגדוד מטובי חיל השריון - כולם מקצוענים. אלה הם ראשוני גדוד המילואים 95. משה בריל הכניס בנו את רוח השריון, המקצועיות, התנועה והאש, הדבקות במטרה ואת רעות השריונאים. הוא גם לימד אותנו את שיתופי הפעולה עם גדודי החרמ"ש. באימון ההקמה יש להזכיר את המ"פ **אלוף ג'קי אבן**, שתרם רבות לפלוגתו ולגדוד, בידע המקצועי ובמנהיגותו. השיטה לבחירת המג"דים הייתה, שקציני השריון ששירתו בקבע בתפקידי הדרכה בבסיסי השריון, וקציני מטה במפקדת הגייס קיבלו מינויי חירום לתפקיד מג"דים של גדודי טנקים וחרמ"ש במילואים.

את אלוף משה בר כוכבא (בריל) ז"ל החליף לתקופה קצרה **אלוף קלמן מגן ז"ל**, ואותו החליף **תא"ל מוטקה ציפורי**, שתרם רבות להעמקת הידע, הרעות והאימונים בגדוד. בשנת 1964 החליט **תא"ל אשר לוי**, מפקד החטיבה, למנות מג"ד מילואים והוא בחר ב.י. עד אז שימשתי כסמג"ד בגדוד.

ספרו על המפקדים, האימונים והתרגילים מהקמת הגדוד עד מלחמת ששת הימים 1967 אל"ם (במיל') צביקה דהב: אימון ההקמה נערך ביולי 1960 באזור חלוצה-רביבים-ביר עסלוג', בתקן מלא של כוח אדם, ובעיקר עם כמות תחמושת מרובה. האימון היה בגיבוש הצוותים מאימון צוות-מחלקה-פלוגה-גדוד, והסתים בתרגיל אוגדתי **ראשון בצה"ל** -

גדוד הטנקים 95 הוא גדוד הטנקים העיקרי שהשתתף בכיבוש ירושלים במלחמת ששת הימים 1967. ייחודיות הגדוד באה לידי ביטוי בנושאים אלה:

1. חלקם הגדול של לוחמי הגדוד היו יחד מאז גיוסם לשירות סדיר עד שחרורם ממסגרות המילואים, ובהמשך עד ימים אלה - במהלך 51 שנים, כולל בחיים האזרחיים.

2. הנושא השני המשמעותי הוא הקשר ההדוק והאישי של משפחות הלוחמים ומשפחות החללים. מדי שנתיים מתקיים מפגש של הלוחמים עם משפחות החללים, בחורשת העמותה ביער "המגינים", שבצומת נחשון, לזכר חללי הגדוד. כמו כן מתקיימים סיוורים וטיולים בעקבות לוחמים באזורי הקרבות של הגדוד. כך זוכים בני משפחות הנופלים לשימוע את סיפורי הקרבות ממקור ראשון. כיום ילדי הנופלים מצטרפים לעמותה על מנת לשמר את המורשת ואת זכר יקיריהם.

3. קיימת ערבות הדדית, פתיחות, עזרה, דאגה אמיתית וקשרי חברות מיוחדים, המלווים אותם שנים ארוכות, שימשיכו גם בשנים הבאות. חשוב לציין שאת ההיסטוריה העשירה של הגדוד הם פרסמו בספר מרשים ומרתק "סיפורו של גדוד הטנקים 95".

מהו הרקע להקמת גדוד 95?

אל"ם (במיל') צביקה דהב: לאחר מבצע קדש בשנת 1956 והצלחתו הכבירה של השריון במלחמה, הובן בצה"ל שהשריון הוא חיל היבשה המשמעותי ביותר בשדות הקרב, והוא המכריע את הלוחמה הקרקעית. המהפך בא לביטוי בהגדלה מסיבית של כוחות השריון על ידי הסבת חטיבות חי"ר

ביקור אלוף דוד אלעזר ז"ל מפקד גייסות השריון בגדוד 95 בתרגיל האוגדתי "רשף" בשנת 1964. מימין: צביקה דהב, מוטקה ציפורי, אלוף דדו (דדו) אלעזר, אשר לוי, וקיצוני משמאל נתן פירעם

שלי היה שבלחימה אהיה מ"פ של הפלוגה שלי, וכך היה. הועברתי ת"פ גדוד 106, ואיתו השתתפתי בכיבוש תל אל-פול. ביום שלישי בצהריים (6 ביוני 1967) קיבלנו פקודה להצטרף לחטיבת הצנחנים של **רב-אלוף מוטה גור ז"ל**, לכיבוש העיר העתיקה. ג'יפי סיור של הצנחנים הובילו אותנו למוזיאון רוקפלר. אני הייתי עם שישה טנקים של הפלוגה ברוקפלר. צרפו אותי למפקדת החטיבה של מוטה גור. במהלך כל הלחימה עם הצנחנים הופעלתי על ידי מטה החטיבה שלהם, וקיבלנו פקודה לעלות לאוגוסטה ויקטוריה כהכנה לכיבוש העיר העתיקה. עם בוקר פתחנו בהתקפה על אוגוסטה ויקטוריה וא-טור. במהלך ההתקפה היינו הראשונים, אחרינו הצנחנים, וטנקים מהפלוגה הירושלמית. היינו 10-12 טנקים. בדרך לאוגוסטה ויקטוריה ירינו ופגענו במטרות שנדרשנו. כך הגענו ליעד. עם בוקר נקראתי לקבוצת פקודות של מח"ט הצנחנים לכיבוש העיר העתיקה והכותל, דרך שער האריות. בקבוצת הפקודות נקבע שהטנקים בפיקודי

בכיבוש שיח עבדול עזיז, חירבת לאוזה, נבי סמואל, הגבעה הצרפתית וגבעת המבתר ולאחר מכן בכיבוש יריחו. פלוגה בפיקודו של **סא"ל אורי ברז** הייתה פלוגת החוד של גדוד 95. היא השתלטה על חירבת א-זרהה ונלחמה בקרב שריון בשריון עם טנקי פטון ירדנים בתל אל-פול. לאחר מכן השתתפה בכיבוש רמאללה ויריחו. פלוגה בפיקודו של **אל"ם איתן אריאלי** השתתפה בכיבוש תל אל-פול ולאחר מכן הועברה ת"פ חטיבת הצנחנים. פלוגת חרמ"ש בפיקודו של **רס"ן דוד כנעני** לחמה עם גדוד 95 בכל ציר הקרבות בצפון ירושלים, רמאללה ויריחו. הגדוד המשיך בלחימה, וכבש את רמאללה ויריחו. ביריחו פיצץ את גשר אלנבי, הנמצא על הירדן. לאחר שהחטיבה סיימה את הלחימה בירושלים, יהודה ושומרון, הועברנו לפיקוד הצפון לתגבר את הכוחות בכיבוש רמת הגולן.

במלחמה זו נפלו לנו חמישה לוחמים. **אל"ם (במיל) איתן אריאלי**: הייתי מ"פ בגדוד והמג"ד מינה אותי כסמג"ד. התנאי

רמאללה-ירושלים, ומנע תגבורת אויב מצפון הגדה לירושלים, ובכך הכריע את המלחמה לשחרור ירושלים. לאחר מכן לחם בקרב שריון בשריון עם טנקי פטון של הירדנים שהגיעו לתל אל-פול מבקעת הירדן. טנקי הפטון של הירדנים היו משופרים יותר מהטנקים שלנו, וגם מיקומם הגבוה יותר על תל אל פול נתן להם יתרון קרקעי. הדלקנו מספר טנקים והיתר נסוגו. היו לנו נפגעים. החטיבה המשיכה בכיבוש תל אל-פול, הגבעה הצרפתית, גבעת המבתר, וקִבְרָה להר הצופים, שבו היו כוחותינו המנותקים ממדינת ישראל. הגדוד שלנו הגיע לשם לפני הכוחות האחרים. הפלוגה בפיקודו של **רס"ן עוזי רסינסקי ז"ל**, ת"פ גדוד חרמ"ש 104, השתתפה בכיבוש הרדאר. עוזי נפצע כאשר הטנק שלו עלה על מוקשים, והוחלף על ידי **רס"ן עמרם עמיר**. הפלוגה המשיכה בכיבוש הכפר בִּידו, ובשלב יותר מאוחר הועברה ת"פ חטיבה 16 ולחמה איתה לכיבוש בית לחם וחברון. פלוגה בפיקודו של **סא"ל נתן פירעם**, ת"פ גדוד חרמ"ש 106 השתתפה

אלוף משה ברכוכבא
(בריל) ז"ל, המג"ד הראשון

אל"ם איתן אריאלי, מ"פ
וסמג"ד בששת הימים

רס"ן עמרם עמיר, מ"פ
בששת הימים ויום הכיפורים

סא"ל נתן פירעם,
מ"פ טנקים בששת הימים

סא"ל יעקב נויפלד ז"ל,
המג"ד ביום הכיפורים

סרן משה ניר ז"ל,
מ"פ טנקים ביום הכיפורים

רס"ן חיים בוארון ז"ל,
מ"פ טנקים ביום הכיפורים

רס"ן רפי שטראוס ז"ל,
יו"ר עמותת גדוד 95

רס"ן עוזי רזינסקי ז"ל,
מ"פ טנקים בששת הימים

שמדליקי המשואה יהיו גם הלוחמים בחטיבה, ואני קיבלתי את הזכות להדליק השנה את האבוקה עם רס"ן (במיל') עמרם עמיר שהיה מ"פ במלחמה. אנחנו משקיעים רבות בהנחלת מורשת החטיבה. מורשת זו היא מורשת של ניצחון, נחישות, של התמדה. תאל"ל אורי בן-ארי ז"ל, שהיה מ"פ במלחמת העצמאות, לא הצליח אז להשלים את המשימה. 19 שנים לאחר מכן, בהיותו מח"ט 10, הוא השלים את המשימה במלחמת ששת הימים. השנה הבאנו גם את מפקדי המחלקות של החטיבה, וכולם עברו את כל אירועי המורשת. כולם יודעים שהם לוחמים בחטיבה מנצחת. היום חטיבה 10 מוזנת מלוחמים המשתחררים מחטיבה 7. בעקבות מפגשים ואירועים אלה, וכחוקרה לעשייה רבה נוספת, זכינו בפרס הרמטכ"ל. רא"ל גבי אשכנזי אמר בזמנו "שמפקדי חטיבה 10 של אז היו מתגאים לראות את מצבה של החטיבה כיום". ברור לי שהטנק הכי טוב הוא הטנק עם הצוות הכי טוב. שירות המילואים זוהי ציונות אמיתית. זה בדם שלנו.

העברת גדוד 95 לחטיבה 4

במהלך שנת 1972 עברה חטיבה 4 בפיקודו של אל"ם יעקב הדר (פפר) הסבה מחטיבת חי"ר לחטיבה ממוכנת. גדוד 95 הועבר מפיקוד המרכז לפיקוד הצפון, להיות גדוד הטנקים של חטיבה 4. את הפיקוד על הגדוד קיבל סא"ל יעקב נויפלד ז"ל. הגדוד כלל 4 פלוגות טנקים, והמ"פים היו: רס"ן עמרם עמיר, רס"ן חיים בוארון ז"ל אל"ם נמרוד דגן, וסרן משה ניר ז"ל.

תאר את הלחימה במלחמת יום הכיפורים במסגרת חטיבה 4
אל"ם (במיל') יעקב הדר (פפר): החשוב ביותר במלחמה הוא המרכיב האנושי, בעיקר

נהגים אבטחו אנשי שב"כ באזורי בית לחם, חברון ובכפרים שביניהם. זה היה תפקיד מאד מסוכן. לאחר מלחמת ששת הימים הודיע לנו מפקד החטיבה אורי בן-ארי, שהיו אבודות רבות של קציני שריון במלחמה, ובעיקר קציני שרמנים, התבקשנו לשלוח סמלים ומפקדי מחלקות (שעדיין היו סמלים ראשונים) לקורס קציני שריון. 12 סמלי מחלקות יצאו לקורס הקצינים המקוצר בבית הספר לשריון – ללא בה"ד 1. כולם חזרו קצינים, וחלק מהם הגיעו לתפקידי מ"פים בגדוד.

אל"ם איציק רונן – מה הקשר שלך כמח"ט סדיר של חטיבה 10 כיום למורשת המפוארת והמיוחדת של גדוד 95?

אל"ם איציק רונן: קיבלתי פיקוד על חטיבה 10 לפני כשלוש שנים. אני יודע שזו הייתה חטיבת פלמ"ח, שהוקמה על בסיס שלושה גדודי פלמ"ח, ולחמה במלחמת העצמאות בהרי ירושלים, תחת פיקודו של יצחק רבין ז"ל ואחר כך תחת פיקודו של יוסף טבנקין ז"ל. נפגשתי עם סא"ל (במיל') נחום ברוכי שהיה מ"פ בחטיבת הראל במלחמת ששת הימים ודרכו נחשפתי למורשת הקרב של החטיבה במלחמה זו. נחום ביקש שנמשיך לטפח את מורשת החטיבה. קיימנו סיור של כל המפקדים בחטיבה, מתפקידי סמ"פ ועד כולל מג"דים, בעקבות קרבות החטיבה במלחמת ששת הימים. כך הכרתי את אל"ם (במיל') איתן אריאלי ואל"ם (במיל') צביקה דהב ואת מורשת גדוד 95. בעקבות אירוע זה, אנו מסיירים כל שלושה חודשים בעקבות הלחימה של החטיבה ושל גדוד 95 בירושלים ובסביבה. כל שנה ביום ירושלים מתקיים אירוע ממלכתי בגבעת התחמושת, שבו נציגי החטיבות שלחמו, מדליקים את אבוקת החטיבה. הוחלט

ויבילו את ההתקפה. בא-טור זיהיתי אבק של טנקים. נשארתי בעמק לחסימה לכיוון יריחו, והוריתי לרס"ן איציק זיסמן להוביל את הכוח לשער האריות. הטנק שלו לא היה יכול לעבור דרך השער, ולכן הוא נסוג לאחור ואפשר את המעבר בשער לזחל"ם של מוטס גור לכיבוש הכותל. ביום חמישי בלילה הצטרפנו לגדוד 95.

תארו את לחימת הגדוד במלחמת ההתשה בין השנים 1967 – 1972

רס"ן (במיל') יצחק זוסמן: בתקופת מלחמת ההתשה 1967 – 1972 הייתה דרישה לפנות פצועים מהמעוזים באמצעות טנקי שרמ, שהוסבו לטנקי אמבולנס. נהגי טנקים ומט"קים מגדוד 95 הפעילו במהלך מספר חודשים את טנקי האמבולנס. הם פינו פצועים והביאו אספקה למעוזים.

רס"ן (במיל') יוסי בן הרוש: בנוסף לפינוי הפצועים והספקה למעוזים, קיבלנו הוראה לסייע לאנשים המפעילים כלים כבדים, כמו טרקטורים ואחרים. הם הקימו סוללות על גדות התעלה. ברגע של הפגזה היו נכנסים לטנקי האמבולנס שלנו, ששימשו להם הגנה. פעילות אחרת הייתה בגזרת רצועת עזה בשנים 1971 – 1972, שם היו טנקים ומט"קים שלנו, שהפעילו טנקי שרמן שהפכו ל"מפלצות". אלה טנקים שהורכבו להם מערכות מיוחדות בחזית הטנק, לפיצוץ מוקשים. בטנקים אלו גם פתחנו צירים לצבא ולחלקלאים. כמו כן הכשרנו קרקע לחקלאות – היינו מנקים את השטח להקמת ישובים חדשים.

אל"ם (במיל') צביקה דהב: בזמן ההתשה חטיבת הראל 10 השתייכה לפיקוד המרכז. מפקדת הגדוד ולוחמים השתתפו באחזקה ופיקוד על קו המעוזים שעל הירדן במחוזים של 30 – 40 יום כל פעם. בנוסף 20 עד 30

אלוף קלמן מגן ז"ל,
המג"ד השני

אל"ם נמרוד דגן, מ"פ
טנקים ביום הכיפורים

תא"ל מוטקה ציפורי,
המג"ד השלישי

תא"ל אשר לוי,
מח"ט 10

אל"ם צביקה דהב,
המג"ד הרביעי

תא"ל אורי בן ארי ז"ל,
מח"ט 10 בששת הימים

אלוף מנחם (מנדי) מרון,
מח"ט 10

סא"ל אורי ברז,
מ"פ טנקים בששת הימים

רס"ן דוד כנעני,
מ"פ חרמ"ש בששת הימים

אל"ם יעקב הדר (פבר),
מח"ט 4 ביום הכיפורים

עבר בשלב הראשון למחנה אבו רודס במרחב שלמה. הגדוד מנה שלוש פלוגות, ופעל כגדוד שריון פיקודי - גש"פ 7013 בפיקודו של סא"ל איזיק וינשטיין.

מאוקטובר 1974 החל הגדוד בתעסוקות מבצעיות במסגרות פלוגתיות במרחב שלמה. הפלוגות תורגלו לבצע תנועות תגבור ולחימה כנגד קומנדו מצרי, ובמסגרת זו בוצעו תרגילי נחיתה עם חיל הים.

בשנת 1976 עבר ימ"ח הגדוד למחנה א-טור וכמג"ד התמנה אל"ם ראובן שגיא. בשנת 1979 עבר הימ"ח למחנה שארם אישי וכמג"ד התמנה סא"ל דוד ארגמן. מעברי הימ"חים חפפו את נסיגת צה"ל בהתאם להסכם השלום עם מצרים. בשנת 1980 התקבלה בצה"ל החלטה לפרק את גדודי השרמן ולמכור את הטנקים הישנים. המג"ד ומפקדי הפלוגות בגדוד החליטו להילחם כנגד רוע הגזרה. לפי בקשתם אורגנה פגישה דחופה במפקדת גייסות השריון, ובה סוכם שרק 2 גדודי שרמן לא יפורקו ויעברו הסבה לטנקי פטון, אחד מהם יהיה גדוד 95. ואכן בשנת 1981 עבר הגדוד הסבה לטנקי פטון בבית ספר לשריון בג'וליס ובמחנה צאלים. אנשי הצוות הותיקים מעל גיל 38 פרשו, והגדוד קלט אנשי צוות פטון, מט"קים, מ"מים צעירים שהשתחררו משירות סדיר. בשנת 1982, כאשר ישראל נסוגה מסיני, עבר ימ"ח הגדוד למחנה עין יב, והגדוד הוצמד לחטיבה משוריינת 550, שפעלה במסגרת אוגדה מרחבית 80 במרחב אילת.

משנת 1981 ועד שנת 1988 ביצעו חיילי הגדוד מדי שנה תעסוקה מבצעית במסגרת גדודית בגזרת אילת ובגזרת הערבה - ים המלח.

בשנת 1982 התמנה כמג"ד סא"ל אהוד לבנה,

אל"ם יאיר וולנסקי - מה הקשר שלך כמח"ט סדיר של חטיבה 4 למורשת המפוארת והמיוחדת של גדוד 95?

אל"ם יאיר וולנסקי: הקשר הוא מורשת גדוד 95 ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. מאוקטובר 1973 ועד היום פועלת חטיבה 4 ברמת הגולן. התכנונים המבצעיים, האימונים, ההכנות לקרב מתבצעים ברמת הגולן. מורשת לחימת הגדוד במלחמה זו מלמדת אותנו כיום שלא הטנקים הם שמנצחים בקרב, אלא הלוחמים. לא השרמנים ניצחו במלחמה ההיא, אלא גבורת הלוחמים, הדבקות במטרה ואומץ הלב. המקצועיות, רוח הלחימה, ההקרבה והנחישות של הלוחמים מגדוד 95, במלחמת ששת הימים ובמלחמת יום הכיפורים - זו המורשת הייחודית ללוחמי חטיבה 4 כיום. על מורשת זו אנו מגדלים את הדור הצעיר. במהלך האימונים אני מטפח מורשת מיוחדת זו. בכל מפגש עם לוחמי חטיבה 4 כיום אני חוזר לדוגמאות הלחימה הנועות של גדוד 95 וחטיבה 4 במלחמת יום הכיפורים. בנוסף, בבדיקת תכניות הקרב העתידי אנו תמיד מתחברים למהלך הקרבות במלחמת יום הכיפורים בשטחי רמת הגולן, ומסיקים מסקנות מקצועיות שריונאיות.

למרות שעברו 38 שנים ממלחמה זו, יש עדיין קשר חזק בין העבר והווה, ואנו מטפחים קשר זה. יש חשיבות רבה בשמירת המורשת. הדור הזה למד הרבה ממורשת זו. הקשר עם לוחמי העבר נותן לנו כוחות וידע רב, ומכין אותנו למה שמצפים מאיתנו ביום בו נידרש להילחם.

מה הייתה פעילות הגדוד בשנים 1974-1988 רס"ן (במיל') מיכה ארזי: לאחר מלחמת יום הכיפורים הוצב הגדוד בסיני, ופעל שם עד נסיגת כוחות צה"ל מסיני. ימ"ח הגדוד

כשנלחמים בטנקים ישנים יותר. חטיבה 4 קיבלה במלחמת יום הכיפורים פקודת גיוס בשבת בבוקר. הייתה התייצבות של 105 אחוזים של הלוחמים. ביום ראשון ב-6 בבוקר היינו מוכנים במחנה לתזוזה לרמת הגולן. לא היו מובילים ונסענו על השרשראות מכורדני לגשר אריק. מגדוד 95 הגיעו לגשר אריק 10 - 12 טנקים. היתר נתקעו בדרך והצטרפו יותר מאוחר. בדרך הצטרפו אלינו טנקי סנטוריון של גדוד 39 בפיקודו של סא"ל יואב וספי ז"ל, גדוד מילואים של חטיבה 188. הסנטוריונים החדשים יותר מהשרמנים, היו ראשונים שיצרו מגע עם הטנקים הסורים במעלה גמלא. כל טנקי האויב במעלה גמלא נפגעו ונשרפו. בשלב יותר מאוחר צרפו אליי את גדוד הסנטוריונים של גדוד 61 בפיקודו של סא"ל משה מלר. חטיבה 4 לחמה במלחמה זו בקרב הבלימה ובקרבות של התקפות-הנגד ופגעה באויב, בהשמדת טנקים, במארבים ובקרבות שריון בשריון. גדוד 95 לחם תחת פיקודי שלושה וחצי ימי לחימה, שהיו ימי הלחימה הקשים ביותר. הגדוד השתתף בפריצה בצומת הקרן הקיימת ובהתקפה באגף השמאלי, שבו הוא נתקל באש סורית מדויקת חזקה מאד מטנקי טי-62. נפגעו הרבה לוחמים מהגדוד ונאלצנו לחלץ אותם ולהפסיק את ההתקפה. הפגיעות הקשות בגדוד היו בחורשה באזור חושניה. הגדוד השתתף בעוד מהלכים לכיוון כיבוש מוצב 110 ומהלכי הטעייה. בקרבות חושניה והסביבה איבד הגדוד עשרה לוחמים, ביניהם מג"ד, 2 מ"פים, 2 מ"מים וחמישה אנשי צוות.

לאחר נפילת המג"ד סא"ל יעקב נויפלד ז"ל, מונה הסמג"ד רס"ן משה הדרי למג"ד והועלה לדרגת סא"ל. בין המלחמות נהרגו שני לוחמי הגדוד.

הגדוד בימים הראשונים של ההקמה. משמאל: משה בריל (מג"ד), יו"ר הכנסת קדיש לוז, צביקה דהב (סמג"ד)

להשתחרר בחודש פברואר 1974, עלה הרעיון להקים עמותה כדי לשמור על קשר עם המשפחות השכולות. המ"פים עברו בין הפלוגות, ואספו כסף מהתשלום שקיבלו הלוחמים בעת השחרור, להקמת קרן ליצירת קשר עם המשפחות השכולות וטיפול המורשת. חברי העמותה הפועלת עד היום הם: **רפי שטראוס ז"ל, אשר פריהר ז"ל, איציק זיסמן, מיכה ארזי, יוסי בן-הרוש, צבי פלד, דני ברק ויוסי בשי**, ונציג המשפחות השכולות **נתן דיאמנט**. בשנת 2005 הצטרפו לעמותה בני הדור השני של הנופלים: **ירון דיאמנט, שי בראון וחגית פרץ**. את העמותה ליוותה **רותי קלפר** כנציגת המשפחות השכולות. לאורך כל השנים סייע לפעולות העמותה **צביקה דהב** מג"ד 95 במלחמת ששת הימים, ויעקב הדר מח"ט 4 במלחמת יום הכיפורים. עם הכסף שאספה העמותה היא רכשה חלקה בחורשה בסמוך לצומת נחשון, כדי להקים במקום אתר הנצחה לחללי הגדוד. הפסל **גיורא נובק** הציע להקיף חלק מהחורשה בשבעה עשר גלי אבנים לזכרם של 17 חללי הגדוד שנפלו במלחמת ששת הימים, במלחמת יום הכיפורים ובין המלחמות. בשנת 1982 הוצבה בחורשה האנדרטה ואתר הנצחה נחנך בכנס גדודי בהשתתפות המשפחות השכולות ומשפחות חיילי הגדוד. מאז, מדי שנתיים, מארגנת העמותה כנסי זיכרון גדודיים שהפכו למסורת. בשנת 1990 ערכנו סיור למשפחות השכולות לאורך מסלול

המשפחות השכולות נוצר קשר מעבר לחברות, קשר עמוק מאוד. כשיש מצוקה אנו יודעים למי לפנות, עם מי לדבר, את מי לשתף. אתר ההנצחה הגדודי תמיד נמצא בשבילנו. הביחד עושה טוב. למרות השנים הרבות שעברו אנחנו מחכים תמיד למפגש באתר זה. **רפי שטראוס ז"ל** היה יו"ר העמותה הראשון שהתחיל ונתן דוגמה כמו בשריון "אחרי".

אני מאחלת לכולם המשך עשייה. זה קשר שצעירים צריכים ללמוד אותו. אני מודה לכולם על הקשר, החום והאהבה.

ירון דיאמנט, בנו של סגן יעקב (ג'קי) דיאמנט ז"ל, שנהרג במלחמת יום הכיפורים ברמת הגולן:

לאבא שלי הייתה אהבה מיוחדת לחבריו בגדוד 95. במהלך כל השנים אבא לא ויתר לעולם על חברות זו ועל שירות המילואים. מה שעושים החברים בעמותה חשוב מאוד למשפחות השכולות. עברו כבר 38 שנים והמורשת והשמירה על הקשר אתנו נמשכת בריפיות. **צביקה פלד**, חבר העמותה, הוא גיבור ילדות שלי שליווה את המשפחה שנים. אנא המשיכו בעבודה המבורכת הרבה שנים, זה חשוב מאוד לנו, המשפחות השכולות.

כיצד הוקמה עמותת גדוד 95

רס"ן (במיל') איציק זיסמן ורס"ן (במיל') מיכה ארזי:
לאחר מלחמת יום הכיפורים כשעמדנו

ובשנת 1986 החליף אותו **סא"ל איתן שומרון**.
למה פורק הגדוד בשנת 1988?
רס"ן יוסי בן הרוש: פירוק הגדוד בשנת 1988 נבע מהשיקולים הבאים: הגיל המבוגר של אנשי הגדוד ושדרוג טנקי הפטון בהכנסת מערכת ירי חדשה ומתקדמת.

דבר המשפחות השכולות

רות קלפר, אלמנתו של סמל יוסף קלפר ז"ל שנהרג במלחמת יום הכיפורים ברמת הגולן:
אנחנו המשפחות השכולות שמחנו לקבל ולהיות שותפים למשפחת לוחמי גדוד 95. מלחמת יום הכיפורים היתה אותנו בשיא חייו, היינו בשנות העשרים, מטופלים בילדים קטנים עם תכניות גדולות. המלחמה הפתיעה את כולנו. נשארנו מזועזעים, המומים, בלי יכולת לאסוף את עצמנו. הקשר של לוחמי הגדוד אתנו היה תומך, עוזר וחשוב מאוד. האימוץ עזר להתרומם. היה לנו צורך גדול מאוד לשמוע מה היה במלחמה, להבין מה קרה, לשמוע סיפורים. זה היה גם הצורך הגדול של הילדים. לעולם נזכור את הטיול בעקבות הלוחמים שנפלו בקרבות ברמת הגולן. היה חשוב לנו להיות בנקודה בה נפלו בחורשה בשדות הקרב. בכל טיול אנחנו פוקדים מקומות אלה. הרוח החיה שלנו הם החברים שנותרו, המפגש אתכם. חשוב לציין שהעמותה היא כתובת בשבילנו כדי לדבר, לשמוע, להיפגש; יש לנו כתובת לבוא, כתובת למפגשים. גם בין

הקרבות של הגדוד, להכיר את המקומות שבהם נפלו יקיריהם. מאז נמשך הקשר עם חטיבה 4 והמח"טים הבאים: **ת"ל יחזקאל אגאי, אל"ם (במיל) משה שטרית, אל"ם גיורא ברילב, אל"ם ליאור הוכמן ואל"ם יאיר וולנסקי**.

במהלך 29 השנים, בין 1982–2011, קיימה העמותה 14 כנסים גדודיים ועוד 4 סיורים לרמת הגולן לאורך מסלול הקרבות של הגדוד במלחמת יום הכיפורים. במהלך שנת 2011 פנה מח"ט 10 הנוכחי, **אל"ם איציק רונן לאל"ם (במיל) צביקה דהב** מג"ד 95 במלחמת ששת הימים, והציע לחדש את הקשר בין חטיבה 10 לעמותת גדוד 95, קשר שנותק בשנת 1972 עם מעבר הגדוד לחטיבה 4. הבקשה נענתה בחיוב, ובכנס הגדודי האחרון, שהתקיים ביום 18 באוקטובר 2011, נשאו דברים **אל"ם איציק רונן** מח"ט 10 ו**אל"ם יאיר וולנסקי** מח"ט 4.

כיכד נולד הספר סיפורו של גדוד 95 – ספר מרתק ומרשים

• רס"ן (מיל) יוסי בן-הרוש:

הספר בא לעולם בזכות יוזמתם ומרצם של חברי העמותה **רפי שטראוס ז"ל, אשר פרי הו ז"ל, מיכה ארזי, איציק זיסמן ויוסי בן-הרוש**, ובעזרתם הרבה של **צביקה דהב ויעקב הדו (פפו)**. במהלך שנה וחצי נפגשו חברי העמותה והעוסקים בדבר בכל יום ששי, עסקו באיסוף חומרים, בתחקירים, בשמיעת דברי הלוחמים וכתביבת הדברים. הוצאת הספר היא פרי התנדבות של חברים, חברי העמותה, ללא עזרה כספית חיצונית. יעקב מורג ריכז וכתב את סיפורו של הגדוד ברגישות ובכישרון רב.

• דברי המראיינת:

הספר מספר בצורה עניינית וסדורה את קורות גדוד 95, מיום היווסדו בשנת 1960 ועד פירוקו בשנת 1988. ניתן דגש ופירוט לכל פעילות צבאית ולאירועים שבין המלחמות. כל נושא ונושא מועשר עם תמונות אותנטיות המשלימות את הכתוב. בחלק האחרון ניתן כבוד מיוחד לנופלים בתמונה ובסיפור הקרב. הספר מספר פרק חשוב במורשת השריון בשנים האלה. הקריאה בספר מרתקת, מרגשת וחוויתית. בולטת במיוחד ההשקעה הרבה והמקצועית בכתיבה, העריכה והעיצוב.

הכנס שהתקיים בחורשת ההנצחה

השתתפתי בכנס יוצאי גדוד 95 לדורותיו, שהתקיים ליד האנדרטה ביום 18 באוקטובר 2011. מאות הנוכחים, הכוללים את לוחמי הגדוד ומשפחותיהם ומשפחות החללים וכן מפקדי חטיבות השריון, **אל"ם ליאור הוכמן** מח"ט 460, **אל"ם יאיר וולנסקי** מח"ט 4, **אל"ם איציק רונן** מח"ט 10, ואורחים. במפגש זה הורגשה היטב החברות ההדדית, הקשר האישי החם והלבבי בין המשתתפים, ההתרגשות של

להיות ביחד, וחייבור המורשת בין הלוחמים – הדור הצעיר והמח"טים כיום בחיל השריון. זוהי רעות שריונאים מיוחדת ומרגשת, זוהי משפחה אחת. גם אירוע מיוחד זה מארגנת עמותת הגדוד הפעילה כל כך.

דברי מפקדים שפיקדו על הגדוד בעבר

• ת"ל (מיל) מוטקה ציפורי:

במסגרת תפקידי בחיל השריון משנות ה-60, קיבלתי מינוי למג"ד 95 בחטיבה 10 (הראל). הגעתי לגדוד ונפגשתי עם צוות אנשים מעולה, אשר שורת בתוכו רוח חברית ונאמנות לצה"ל. לא היה מקרה בגדוד של חיילים משתמטים משירות מילואים, משנקראו אליו. נראה לי ששני האנשים שהשפיעו בעיקר בגדוד, פרט למ"פים שהיו מסורים מאוד לתפקידם, היו הסג"ד **צביקה דהב** והשליש **יוסי אשור**. הם יצרו בגדוד אווירה של חברות ומסירות. השיא שלי בגדוד היה כשיצאתי איתם לחדש אימונים בנגב. האימונים היו אינטנסיביים וניצלנו אותם היטב, מבחינה רוחנית וטכנית שריונאית. באימונים, השיא היה תרגיל דו צדדי נגד חטיבה 200. בתרגיל נכה מפקד גייסות השריון **דדו**, שנלווה אליו אורח, **אידי אמין**. בתרגיל זה העמדנו בפני החטיבה קשיים עד שנוצרה ערבוביה ומפקד גייסות השריון ביקש ממני להוריד לחץ ולתת לחטיבה לעבוד. בסיכום, הגדוד יצא במצב רוח מרומם והישגיו במלחמת ששת הימים מימשו את ציפיות המפקדים והחיילים של גדוד 95. אני מקווה שאם נזדקק, לא יפלו ברמתם הישגי הגדודים כיום מהישגי גדוד 95. ברכותיי לחיילי הגדוד ומפקדיו בעבר ובהווה.

• ת"ל (מיל) אשר לוי:

התמניתי למפקד חטיבה 10 בתחילת 1962, ושירתתי בה עד שלהי 1964. הייתה זו חטיבת החי"ר הראשונה שהוסבה לחטיבה ממוכנת, וגדוד 95 הוותיק שובץ בה. גדוד 95 היה העוגן

המרכזי של החטיבה, והגיע כגדוד מילואים לרמה גבוהה של כשירות הודות להרכב האנושי, לרמת המפקדים ולמוטיבציה של חייליו. בתחילת 1964 השתתף הגדוד עם החטיבה בפיקודי, יחד עם חטיבה 7 הסדירה ויחידות סיוע ואוויר, בתרגיל "רשף", שהיה תרגיל במסגרת על-חטיבתית בהבקעה לעומק מערכים מבוצרים, בתנאי שטח קשים. הגדוד, כמו יתר יחידות החטיבה, זכו לשבחיו של מפקד גיסות השריון **האלוף דוד אלעזר (דדו) ז"ל**. זכורות לי השנתיים ההן כשנים חשובות בהתפתחות החטיבה והכנתה למלחמה ואף מהנות.

• אלוף (מיל) מנחם מרון (מנדי):

אנשי גדוד 95 הפכו למשפחה מלוכדת הממשיכה בפעילות שנים רבות אחרי השירות המשותף, ואפילו אחרי פירוק הגדוד והורדתו מסדר הכוחות של השריון בצה"ל. מעטות היחידות שהתמידו תקופה כה ארוכה בפעילות משותפת. דרושים לכך אנשים מיוחדים ועבר משותף שצרבת בתוכם את אחוות הלוחמים ורעות עמוקה. גדוד 95 התברך בשניים אלה בשפע.

נפל בחלקי לפקד על חטיבה 10 בעת ההכנות לקראת מלחמת ששת הימים, ממש עד ימים ספורים לפני תחילת המלחמה, עת נקראתי למלא את תפקיד קצין השריון הראשי, בזמן שנדמה היה שתקופת ההמתנה הולכת להתארך. ראיתי אתכם באימונים שקדמו למלחמה, שהודות להם הגדוד היה מוכן למלחמה כקפיץ דרוך. תוצאות מלחמת ששת הימים הוכיחו את המוכנות הזו, ועד כמה הגדוד היה מלא מוטיבציה ואמונה ביכולתו לבצע את המשימות שהוטלו עליו בהצלחה מרובה. מי ייתן ותוכלו להתמיד במלאכה עוד שנים רבות. קבלו איחולי מקרב לב.

* **נחמה ברי-כוכבא (בריל)**, אלמנתו של האלוף משה ברי-כוכבא (בריל) וי"ר ועדת החינוך בעמותת יד לשריון

הודעה

העמותה מתכננת ליום ירושלים הקרוב, ביום ראשון 20 במאי 2012, סיור בעקבות לוחמים של מלחמת ששת הימים באזור ירושלים, בשיתוף פעולה עם חטיבה 10 בפיקודו של אל"ם איציק רונן. פרטים יבואו במכתב אישי.